

**BACHADON BO'YNI EROZIYASI SABABLARI ,PROFILAKTIKASI,
DAVOSI.**

Muratova Nafisaxon Nizomjon qizi

*Xo'jaobod Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi
Akusherlik va ginekologiya fani o'qituvchisi.*

Bachadon bo'yni eroziyasi nima?

Bachadon bo'yni eroziyasi-bachadon bo'yni vaginal qismining shilliq qavatidagi yazvali o'zgarishi. Bu eng keng tarqalgan ginekologik kasalliklardan biridir va statistik ma'lumotlarga ko'ra, har oltinchi ayoldan birida uchraydi.

Bachadon bo'yni tushunchasi

Bachadon bo'yni bachadonning eng pastki qismi bo'lib, u qinga qarab chiqadi. Uning ichida servikal kanal joylashgan. Uning yuqori qismi bachadonga kiradi, pastki qismi standart ginekologik tekshiruv paytida ko'rinadi (bu tug'magan ayollarda yumaloq teshik, tug'ganlarda ko'ndalang bo'ladi). Aynan bachadon bo'ynini vaginal qismini o'rab turgan tekis ko'p qatlamli epiteliyning shikastlanishi eroziyaga olib keladi.

Bachadon bo'yni jinsiy aloqa, turli diagnostik/davolovchi proseduralar vaqtida shikastlanadi. Shuningdek, unga infeksiyalarham salbiy ta'sir qiladi.

Bachadon bo'yni eroziyasining tasnifi

Bachadon bo'yni eroziyasi bo'lishi mumkin:

- **tug'ma.** U silindrsimon epiteliyning bachadon bo'yni kanalidan tashqariga chiqishi tufayli hosil bo'ladi. Patologik jarayon prenatal davrda sodir bo'ladi. Tug'ma eroziya har doim kichik, silliq, bachadon bo'yni tashqi tomog'ini o'rab oladi, qizil rangga ega. Ularni o'rganayotganda, shifokor bachadon bo'yni kanalidan patologik sekretiya chiqarilmasligini, yallig'lanish jarayonining belgilari bor yoki yo'qligini aniqlaydi. Ko'pincha tug'ma eroziya o'z-o'zidan yo'qoladi. Ammo ular balog'at yoshiga qadar saqlanib qolsa, infeksiya xavfi va keyinchalik bachadon bo'yni o'zgarishi ortadi;
- **haqiqiy.** Bu yallig'lanish, yaralarning shakllanishi bilan namoyon bo'ladi. Odatda boy qizil rangga ega. Palpatsiya paytida qon keta boshlaydi. Paydo

bo'lganidan ikki hafta o'tgach, haqiqiy eroziya psevd-eroziyaga aylana boshlaydi, ya'ni u asta-sekin davolanadi;

- **psevd-eroziya.** Asta-sekin tuzalib, shikastlangan epiteliy silindrsimon bilan almashtiriladi, bachadon bo'yni kanalidan yallig'langan yuzaga o'sadi. Aynan shu bosqichda ginekologlar ko'pincha kasallikni aniqlaydilar. Silindrsimon epiteliya nafaqat eroziya yuzasida, balki chuqurlikka qarab ham tarqalishi mumkin. Eroziya bezlari ma'lum bir sekretiyanini chiqaradi va to'playdi. U ohirgacha chiqib ketmaydi, shuning uchun har kuni kistalar paydo bo'lish xavfi ortadi (ba'zi hollarda ularning o'lchamlari shunchalik kattaki, ular poliplarga o'xshaydi). Kistalar tufayli bachadon bo'yni qalinlashadi, uning shakli o'zgaradi.

Ginekologlar psevd-eroziyaning uch turini aniqlaydilar:

- glandular / follikulyar(ularida glandular yo'llar, kistalar mavjud);
- papiller (yallig'langan joyda papilla kuzatiladi);
- aralash / glandular-papiller.

Kasallik bir necha yilgacha davom etishi mumkin. Bu bachadon bo'yni yallig'lanish jarayonlarining paydo bo'lishining sababchisidir. Yallig'lanishning pasayishi natijasida (shifokor tomonidan tayinlangan dorilar yordamida yoki mustaqil ravishda) silindrsimon epiteliy yana tekis epiteliy bilan almashtiriladi. Bu eroziyani davolashning ikkinchi bosqichi bo'lib, unda bachadon bo'yni epiteliyasi tiklanadi. Yaqinda yallig'lanish bo'lgan joyda kichik kistalar qolishi mumkin.

Biroq, psevd-eroziya barcha holatlarda o'z-o'zidan davolanishi mumkin deb o'ylamaslik kerak. U displaziya, atipiyaga olib kelishi mumkin.

Bachadon bo'yni eroziyasining sabablari

Siydik tizimning yallig'lanish kasalliklari bachadon bo'yni eroziyasining paydo bo'lishiga olib keladi deb hisoblanadi. Muammoni keltirib chiqaradigan omillar ro'yxatiga ginekologlar quyidagilarni kiritadi:

- bachadon bo'ynining mexanik shikastlanishi (homiladorlikni sun'iy ravishda to'xtatish, tabiiy tug'ish, jarrohlik muolajalari va boshqalar);
- umumiy / mahalliy immunitetni pasaytirish;
- gormonal fondagi o'zgarishlar (homilador ayollarda, tug'ruqdan keyingi davrda, birinchi jinsiy aloqadan keyin);
- spermitsidlar.

Kasallik belgilari

Ko'pgina hollarda eroziya hech qanday tarzda o'zini namoyon qilmaydi. Ayol yoqimsiz his-tuyg'ularni boshdan kechirmaydi, odatdagi turmush tarzini olib boradi va faqat ginekolog tomonidan muntazam tekshiruv paytida u bachadon bo'yni yallig'lanish kasalligini davolashga muhtojligini bilib oladi.

Ba'zida kasallik o'zini quyidagilar orqali oshkor qiladi:

- vaginal yo'llardan shilliq yoki yiringli ko'p miqdorda suyuqlik chiqishi;
- jinsiy aloqa paytida og'riq;
- qon aralash suyuqlik chiqib turishi (odatda haqiqiy eroziyaga xosdir).

Agar sizda shunga o'xshash alomatlar bo'lsa, darhol [shifokor](#) bilan maslahatlashing. Kasallikning oldini olish oqibatlarga qarshi kurashishdan ko'ra osonroqdir.

Diagnostika

Eroziyani ginekologik stulda oyna yordamida standart tekshiruv paytida aniqlash mumkin. Bachadon bo'yni yallig'langan joyini sifatli o'rganish uchun [kolposkopiya](#) o'tkaziladi (maxsus mikroskop ishlatiladi).

Kolposkopiya shifokorlarga eroziyani yomon sifatli o'simtalar bilan farqlash imkonini beradi. Buning uchun eroziyalangan yodning zaif eritmasi bilan ishlov beriladi. Bunday tajriba natijasida pseudo — eroziya va haqiqiy eroziya xira pushti rangga, atipik o'choqlarga — oq, displaziya -sariq rangga kiradi.

Agar tashxis qo'yuvchi bachadon bo'yni qismida displaziya zonalari mavjudligiga ishonch hosil qilmasa, u keyingi gistologik tekshiruvga kerakli materialni olish uchun maqsadli [biopsiyadan](#) foydalanadi.

Bachadon bo'yni eroziyasini qanday davolash mumkin

Eroziyani aniqlagan shifokorlar har doim ham ayolga ma'lum bir davolash rejimini buyurishmaydi. Ba'zi hollarda ular kutish va ko'rish taktikasini afzal ko'rishadi. Agar bachadon bo'yni shilliq qavatining yallig'lanishiga olib keladigan patologiyalar aniqlansa, ularni eroziya bilan bir vaqtda davolash kerak. Chunki asoratlarni yo'q qilish va asosiy sababni e'tiborsiz qoldirish ijobiy natijalarni bermaydi.

Agar muammo xlamidiy, gonokokklar va boshqalar tufayli kelib chiqsa, ularniham yo'q qiluvchi dorilar tainlanishi kerak.

Bugungi kunda ginekologlar bachadon bo'yni eroziyasini silindrsimon epiteliya hujayralarini yo'q qiladigan va uni tekis bilan almashtirishga yordam beradigan davolash usullarini afzal ko'rishadi.

Buning uchun quyidagilar qo'llaniladi:

kriyodestruktsiya. Eroziya to'qimalari muzlash orqali yo'q qilinadi. Buning uchun ularning yuzasiga suyuq azot/azot oksidi surtiladi. Usul og'riqsizdir, bachadon bo'yni izlari paydo bo'lishiga olib kelmaydi. Kriyodestruktsiya qilinganidan bir oy o'tgach, patologik to'qimalar butunlay sog'lom to'qimalar bilan almashtiriladi;

lazeraporizatsiya. Lazer nuridan foydalanib, ginekolog hayz davrining ettinchi kunida pseudo-eroziyani ketkazadi. Bemorning protseduradan oldin qinni qayta tiklash bo'yicha maxsus kursdan o'tishi muhimdir. Umuman olganda, bu usul noqulaylik va og'riqni keltirib chiqarmaydi. Undan keyin chandiqlar paydo bo'lmaydi, shuning uchun kelajakda kontsepsiya va tug'ish bilan bog'liq muammolar bo'lmaydi;

diatermokoagulyatsiya. Atipik to'qimalar berilgan chastotaning elektr toki yordamida kuydiriladi. Bunday davolanishning asoratlari bachadon bo'ynini yaxshi

cho'zilmaydigan va yaxshi o'tkazmaydigan qilib qo'yuvchi chandiqlardir, shuning uchun tug'magan ayollarga bu usulda davolanish mumkin emas; **radioto'lqinli metodika**. Maxsus apparatdan foydalangan holda ginekolog radio to'lqinlari bilan eroziyaga ta'sir qiladi. Bunday holda, bemor og'riqni boshdan kechirmaydi. Usul kelajakda homiladorlikni rejalashtirayotgan yosh qizlarda qo'llanilishi mumkin. Bu bachadon bo'yni holatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin emas, tug'ilish jarayonining yomon asoratlariga olib kelmaydi.

Bachadon bo'yni eroziyasini olib tashlashning sanab o'tilgan usullaridan faqat [kolposkopiya](#) va [biopsiyadan](#) so'ng foydalanish mumkinligini tushunish muhimdir. Agar tashxis paytida yallig'lanish o'chog'ida saraton kasalligi aniqlansa, davolanish jarrohlik yo'li bilan amalga oshirilishi kerak.

Homilador ayollarda eroziyani davolash

Eroziyani homilador ayol va homila uchun xavfli kasallik deb atash mumkin emas. Bu bolaning rivojlanishiga va kelajakdagi onaning farovonligiga ta'sir qilmaydi.

Homiladorlik paytida uni kuydirish mumkin emas, svachadan foydalangan yaxshiroqdir. Ammo odatda shifokorlar homilador ayollarga hech qanday davolanishni buyurmaydilar. Haqiqat shundaki, juda ko'p ayollarda yallig'lanish jarayoni tanada yuzaga keladigan gormonal o'zgarishlar tufayli rivojlanadi va tug'ilgandan so'ng darhol o'z-o'zidan o'tib ketadi.

Bachadon bo'yni eroziyasini uy sharoitida xalq tabobati bilan davolash

Agar ginekologik tekshiruv paytida tashxis qo'yilgan yallig'lanish jarayoni juda kuchli bo'lmasa, bachadon bo'yni to'qimalarining yomon sifatli degeneratsiyasi alomatlari bo'lmasa, kuydirishsiz uyda eroziyani davolash mumkin.

Kasallikdan xalos bo'lishga yordam beradi:

- evkalipt yog'i, oblepixa moyi. Doka tamponlarini namlash va kechasiga qinga kiritib qo'yish kerak. Davolash kursi-ikki hafta;
- evkalipt barglari. Ikki qoshiq barglarni maydalab, bir stakan suv quyung. Bug ' hammomida 20 daqiqa ushlab turing. Suzib oling. Hosil bo'lgan eritma vaginal tamponlarni ivitish yoki yuvish uchun ishlatiladi;
- aloe, kalanxoe. Ikki hafta davomida o'simliklarning barglari muzlatgichda saqlanadi. Keyin ularni maydalang (sizga taxminan 8 dona kerak bo'ladi) va yarim stakan zaytun/kungaboqar yog'ini quyung. Ikki hafta qorong'i joyda saqlang. Olingan dori bilan tamponlarni namlang va tun bo'yiga qinga kiriting.
- atirgul moyi. Moyni vazelin bilan aralashiring, to'plar hosil qiling va ularni qinga kiriting.

Kasallikning oldini olish

Bachadon bo'yni eroziyasini rivojlanish xavfini minimallashtirish uchun quyidagilar zarur:

- shaxsiy gigienani diqqat bilan kuzatib boring;

- doimiy faqat bitta jinsiy sherikga ega bo'ling;
- to'g'ri ovqatlaning;
- yomon odatlardan voz keching;
- siydik tizimining yallig'lanish va yuqumli kasalliklarini malakali va o'z vaqtida davolang;
- yiliga ikki marta [ginekolog](#) tomonidan tekshiruvdan o'ting;
- yiliga bir marta [kolposkopiya](#) qiling, testlardan o'ting.

Adabiyotlar ro'yhati

1. YA.N.Allayopov."Onalikda hamshiralik parvarishi" Toshkent-2012" Voris nashriyot"
2. L.N.Yarashova."Ayollarda parvarish xususiyati" Toshkent-2014y "Ilm ziyo"
3. YA.N.Allayopov."Onalikda hamshiralik parvarishi" Toshkent-2017 "Voris nashriyot"
4. YA.N.Allayopov."Akusherlik va ginekologiya" Toshkent-2017 "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi" Toshkent-2017y.

Internet saytlar ro'yhati.

- 1.Ziyonet.uz.
- 2.Med.uz.
- 3.Minzdrav. uz.
- 4.Tma.uz